

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 258/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Dušan Divko, advokát, spol. s r. o., Šoltésovej 346/1, Považská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Dušan Divko, ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 12/2016 z 29. januára 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2016 doručená sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť

majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 12/2016 z 29. januára 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Z predloženej sťažnosti vyplýva, že žalobcom bola uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 C 62/2003 z 3. júla 2015 uložená povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť trovy sťažovateľovi spolu v sume 1 851,05 €. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podali žalobcovia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil a rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že prvostupňový súd pri rozhodovaní o trovách konania ustálil plnú procesnú zodpovednosť žalobcov v zmysle § 146 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Krajský súd na odvolanie žalobcov však napadnutým uznesením zmenil výrok tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že krajský súd napadnutým uznesením neprípustným a protiústavným spôsobom zasiahol do jeho označených. V tejto súvislosti sťažovateľ predostiera svoj vlastný pohľad na vec, pričom skutkovo argumentuje.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší a sťažovateľovi prizná náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ide o uznesenie, ktorým všeobecný súd rozhodol o náhrade trov konania.

V nadväznosti na obsah sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že námietky sťažovateľa síce smerujú proti porušeniu princípov spravodlivého

súdneho konania, týkajú sa však len jeho časti, a to rozhodovania krajského súdu o trovách konania, čo má v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci na sťažovateľa nepochybne negatívne dôsledky, avšak tieto nemožno z hľadiska kritérií spravodlivého procesu podľa názoru ústavného súdu dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej, resp. samotnému rozhodnutiu vo veci samej (m. m. IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012).

Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia okresného súdu.

Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako EŠLP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra EŠLP teda nevyžaduje, aby

na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná. Krajský súd v podstatnom na odôvodnenie svojho uznesenia uviedol:

„Odvolací súd opakovane zdôrazňuje, že zistenie zavinenia toho ktorého účastníka na tom, že konanie bolo zastavené, je viazané na spoľahlivé objasnenie motivácie smerujúcej k tomu, že návrh je vzatý späť. Pokiaľ súd nemá preukázanú procesnú vinu účastníka, nemôže mu uložiť povinnosť nahradiť trovy konania vzniknuté druhej procesnej strane. Krajský súd bol presvedčený, že navrhovatelia nemali dôvod zotrvať na uplatnenom nároku týkajúcom sa parcely [REDAKOVANÉ], pretože na nej už odporca nehospodári a tým odpadol predmet konania. Odporca trval na stanovisku, že ukončenie hospodárenia na predmetnej parcele nebolo dobrovoľné a o sporných otázkach sa vedú ďalšie konania. Procesné zavinenie na tom, že konanie bolo zastavené, nemožno podľa názoru krajského súdu pričítať žiadnemu z účastníkov, z ktorého dôvodu tu bolo nevyhnutné vychádzať pri rozhodovaní o náhrade trov konania z ustanovenia § 146 ods. 1 písm. d O.s.p. Uvedené ustanovenie použil odvolací súd vo vzťahu k celému predmetu konania, hoci v prípade parciel [REDAKOVANÉ] to boli navrhovatelia, ktorí zaviniли zastavenie konania; ich výmera však v porovnaní s výmerou parcely [REDAKOVANÉ] bola zanedbateľná. Zastavenie konania v podstatnej časti konania nebolo zavinené žiadnym z účastníkov, a preto nemá žiaden z nich právo na úhradu trov konania.

Výsledný stav, keď konanie bolo zastavené bez zavinenia navrhovateľov i bez zavinenia odporcu, mal za následok tiež zmenu rozhodnutia v časti náhrady trov štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p. Obom účastníkom bolo preto uložené, aby sa v rovnakom pomere

podieľali na vzniknutých trovách v celkovej sume 536,15 Eur (teda každý po 268,075 Eur), ktorú sumu účastníci nijako nespochybnili.“

Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je v tomto smere dostatočným spôsobom odôvodnené, krajský súd zrozumiteľne odôvodnil úvahy, ktoré zvolil pri rozhodovaní o námietkach sťažovateľa, pričom právne závery, na ktorých je rozhodnutie založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným reagoval na jeho námietku, že žalobcovia vzali späť svoju žalobu, a teda oni procesne zavinili zastavenie konania, keď skutočnosť späťvzatia žaloby ani nepovažoval za spornú. Na druhej strane krajský súd poukázal na potrebu preukázania procesného zavinenia na tom, že konanie sa muselo zastaviť. Krajský súd považoval za preukázané, že sťažovateľ prestal hospodáriť na rozlohou najväčšej parcele, pričom toto jeho správanie nebolo výsledkom dobrovoľného správania, keďže od začiatku nárok žalobcov neuznával a sám pripustil, že ukončenie hospodárenia na predmetnej parcele nebolo dobrovoľné, a v tejto súvislosti poukázal aj na aktuálne prebiehajúce konania vo veci hospodárenia na sporných pozemkoch. Vchádzajúc z uvedených preukázaných skutočností

krajský súd dospel k záveru, že procesné zavinenie nemožno pričítať ani jednému z účastníkov konania, preto náhradu trov nepriznal ani jednému z účastníkov konania. Uznesenie krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho názoru preto nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutom uznesení krajského súdu nezistil. Sťažovateľov nesúhlas s obsahom uznesenia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené nedomnieva, že by napadnuté uznesenie krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľné so sťažovateľom označeným článkom ústavy, teda že by zo strany orgánov súdnej moci nebola sťažovateľovi ústavne konformným spôsobom poskytnutá súdna ochrana podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, respektíve že by napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu, tak ako to vo svojej sťažnosti namietal, preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový

základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08).

Keďže ústavný súd nezistil porušenie napadnutých ústavnoprocených princípov vyplývajúcich z čl. 46 až čl. 48 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu a sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu bolo už len nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

3. Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva podľa čl. 37 ods. 2 listiny ústavný súd konštatuje, že nezistil relevantnú súvislosť medzi namietaným porušením uvedeného základného práva sťažovateľa podľa listiny a napadnutým uznesením krajského súdu.

Základnému právu na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy analogicky aj základnému právu podľa čl. 37 ods. 2 listiny totiž zodpovedá povinnosť súdu, ako aj iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej moci vytvoriť podmienky pre dostupnosť právnej pomoci, a to v rozsahu konania pred príslušným orgánom (mutatis mutandis II. ÚS 60/98 alebo I. ÚS 58/01). Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania (II. ÚS 78/03).

Krajský súd v rámci rozhodovania o úhrade trov napadnutým uznesením krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nezasiahol do podstaty a zmyslu základného práva na právnu pomoc sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, len aplikoval ústavne konformným spôsobom príslušné ustanovenia procesného predpisu, preto bolo potrebné aj túto časť sťažnosti sťažovateľa v rámci jej predbežného prerokovania podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa jej ďalšími návrhmi uvedenými v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2016